

Asia: VN/10579/2020

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esityksestä laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta: koronavirusepidemian tartuntaketjujen jäljittämistä ja katkaisua tehostava altistuneiden tunnistusjärjestelmä

Lausunnonantajan lausunto

Vastaajatahon virallinen nimi

-

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi

-

Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot

-

Onko vastaaja

sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tai yhteistoiminta-alue

Kysymyksiä esityksen tavoitteista ja vaikutuksista

Voidaanko ehdotetulla altistuneiden tunnistusjärjestelmällä mielestänne tehostaa koronavirusepidemian tartuntaketjujen jäljittämistä ja katkaisua?

Ei pääosin

Onko esityksessä asianmukaisesti otettu huomioon henkilötietojen ja yksityisyyden suojaan liittyvät näkökohdat?

Kyllä

Onko esityksestä aiheutuvat taloudelliset vaikutukset arvioitu asianmukaisesti?

Ei kantaa

Onko esityksestä aiheutuvat muut vaikutukset arvioitu asianmukaisesti?

Ei pääosin

Mahdolliset yksilöidyt pykälämuutosehdotukset

Ehdotuksenne 43 a §:n muutoksiksi (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tehtävät)

Pykälän 2 momenttiin säädettäväksi, että applikaatio voitaisiin ottaa käyttöön ilman erillistä lainsäädännön muutostarvetta myöhemminkin yleisvaarallisen tartuntataudin aiheuttamassa epidemiassa, mikäli sen katsotaan soveltuvan epidemian hallinnan apuvälineeksi.

Ehdotuksenne 43 b §:n muutoksiksi (Kansaneläkelaitoksen tehtävät)

-

Ehdotuksenne 43 c §:n muutoksiksi (Altistuneiden tunnistusjärjestelmän yhteydessä tapahtuva tietojen käsittely)

-

Ehdotuksenne 43 d §:n muutoksiksi (Suhde 22 §:ssä säädettyyn ilmoitusvelvollisuuteen)

-

Ehdotuksenne 43 e §:n muutoksiksi (Altistuneiden tunnistusjärjestelmästä saadun altistumistiedon käsitteleminen)

-

Ehdotuksenne 43 f §:n muutoksiksi (Altistuneiden tunnistusjärjestelmän toteutuksen ohjaus)

-

Ehdotuksenne 43 g §:n muutoksiksi (Altistuneiden tunnistusjärjestelmän tietoturvallisuuden arvioiminen)

-

Ehdotuksenne 43 h §:n muutoksiksi (Valvonta)

-

Voimaantulosäännös: Ovatko esityksen voimaantulo- ja voimassaoloajat perusteltuja esityksen tavoitteiden saavuttamiseksi?

Ei pääosin

Muut huomiot esityksestä

Mahdolliset muut näkemyksenne esityksestä?

Yleisesti voidaan todeta, että digitaalisten välineiden käyttöönotto ja käyttö on kannatettavaa, olettaen, että niistä on todellista hyötyä. Nyt nousee esiin vaikutelma, että kiireisellä aikataululla halutaan tuoda käyttöön järjestelmä, joka käytännössä antaa vain pientä lisäarvoa tartunnan jäljitykseen, ja pahimmillaan vain aiheuttaa henkilöstölle lisätyötä. Mikäli sovellus saataisiin laajaan käyttöön, niin hyötyjä sovelluksesta löytyy ajatellen rajoitteiden purkamista ja

mahdollista epidemian toista aaltoa. Epidemian huippuvaiheissa voidaan olla tilanteessa, jossa lähikontakteja ei tunnista tai pysty muistamaan, eikä tartuntaketjujen jäljitys haastattelemalla enää selviä. Toisaalta on osoittautunut, että Covid-19 -viruksen tarttuminen on kuitenkin ollut yllättävän vähäistä muissa kuin läheisimmissä kontakteissa, jotka asianosainen kyllä kykenee itsekin muistamaan. Satunnaiskohtaamisissa, joiden jäljittämiseen sovellus toimisi parhaimmillaan hyvin, on tartunnanriski ollut pieni. Sovellus voisi kattavassa käytössä ollessaan hyödyttää parhaiten esimerkiksi pitkällä julkisen liikenteen matkoilla tapahtuneissa altistumisissa tms., mutta onko tuo hyöty niin merkittävä, että investointi on kannattava?

Sovelluksen kyky tunnistaa todelliset altistumistilanteet vaikuttaa hyvin epävarmalta. Esimerkkinä tilanteet, joissa hoitohenkilökunta hoitaa asianmukaisesti suojautuneena koronapotilaita. Heidän mobiilisovelluksensa tunnistavat heidät altistuneiksi ja edelleen heidän lähikontaktinsa tulevat mukaan altistuneisiin. Entä vaikka taksinkuljettajat, joilla on pleksiväliseinä tai muut vastaavat asiakastilanteet, tulkitseeko sovellus heidätkin altistuneiksi? On todennäköistä, että vääriä hälytyksiä tulee niin paljon, että ne työllistävät turhaan tartunnanjäljityshenkilöstöä.

Entä karanteenipäätösten linjaus tilanteissa, joissa ainoa tieto on mobiilisovelluksen kautta tullut? Henkilö voidaan ohjata karanteeninkaltaisiin oloihin ilman, että hän saa tuolta ajalta palkkaa. Yksilötasolla väärät hälytykset voivat olla suuri ongelma. Mikä on ohjeistus tartuntatautilääkäreille päätöksentekoon? Asiasta tarvittaneen valtakunnallinen linjaus.

Tartuntatautilakia muokattaessa pitäisi muutenkin puuttua siihen, että tartuntatautipäiväraha on sidoksissa tartuntatautivastuulääkäriksi nimetyn henkilön lausuntoon: julkisen terveydenhuollon tartunnanjäljitystiimille tulee antaa oikeus toimeentuloetuuksiin vaikuttavan lausunnon antamiseen samassa yhteydessä, kun he käytännössä määräävät ihmisiä pois työstään.

Kyseessä vaikuttaa olevan merkittävän hintainen investointi, joten sitä pitäisi pystyä käyttämään tarvittaessa erikseen sovitusti muissakin epidemioissa/pandemioissa.

Tietosuojariskit lankeavat tässä aika lailla suoraan THL:lle, koska heidät määriteltäisiin rekisterinpitäjäksi. Rekisterinpitäjän velvoite on mm. tehdä DPIA (tietosuojan etukäteinen vaikutustenarviointi). Asiaa käsitellään sivulla 18, mutta jäi epäselväksi, että onko DPIA jo tehty ja jos ei ole tehty, niin milloin ja kenen toimesta se tehdään? Koska THL olisi rekisterinpitäjä, jäisi heidän vastuulleen myös kansalaisten informointi.

Riskialttiilta tuntuu, että tietoja säilytettäisiin hajautetusti kansalaisten päätelaitteissa. Kansalaiset suojaavat hyvin vaihtelevasti omia päätelaitteitaan, joten koronaan liittyviä tietoja saattavat päästä ulkopuoliset henkilöt lukemaan helpostikin, riippuen siitä miten tietoihin pääsy on teknisesti laitteessa määritelty tai onko laitteessa esim. suojakoodi päällä vai ei

Räsänen Sirpa
Tampereen kaupunki Sosiaali- ja terveystieteiden palvelut